

**Diagnoza obszaru zdegradowanego
i obszaru rewitalizacji
Gminy Książki**

Wrzesień 2016 r.

Zamawiający:

Urząd Gminy Książki

ul. Bankowa 4
87-222 Książki
tel. 56 688 81 10
fax. 56 688 81 38
e-mail: sekretariat@gminaksiążki.pl

Wykonawca:

Dorfin Grant Thornton Frąckowiak sp. z o.o. sp. k.

ul. Głowackiego 20
87-100 Toruń
T +48 56 657 55 91
F +48 56 475 45 47
www.GrantThornton.pl
Member of Grant Thornton International Ltd

Spis treści

Spis treści	3
Wstęp.....	5
1. Obszar zdegradowany gminy	8
1.1. Analiza wskaźnikowa w sferze społecznej.....	8
1.1.1. Analiza wskaźnikowa w sferze społecznej sołectw położonych w północno-zachodniej części gminy	8
1.1.2. Analiza wskaźnikowa w sferze społecznej sołectw położonych w centralnej części gminy.....	10
1.1.3. Analiza wskaźnikowa w sferze społecznej sołectw położonych w południowo-wschodniej części gminy	12
Podsumowanie analizy wskaźnikowej w sferze społecznej na obszarze Gminy Książki	14
1.2. Analiza sołectwa, w którym zidentyfikowano problemy społeczne pod kątem występowania na jego obszarze przestrzeni zdegradowanych lub niekorzystnych zjawisk w innych sferach	14
1.3. Wyznaczenie obszarów zdegradowanych	15
2. Obszar rewitalizacji gminy	17

Spis tabel

Tabela 1. Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze	9
Tabela 2. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	9
Tabela 3. Stosunek interwencji służb porządkowych (policji, straży) z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego względem ogółu gospodarstw domowych na danym obszarze	10
Tabela 4. Wskaźniki występowania stanu kryzysowego w sferze społecznej na danym obszarze	10
Tabela 5. Stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze	11
Tabela 6. Stosunek osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze.....	11
Tabela 7. Skuteczność kształcenia dzieci na poziomie podstawowym.....	11
Tabela 8. Wskaźniki występowania stanu kryzysowego w sferze społecznej na danym obszarze	12
Tabela 9. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze.....	12
Tabela 10. Udział gospodarstw domowych stałych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie gospodarstw domowych ogółem na danym obszarze	13
Tabela 11. Stosunek interwencji służb porządkowych (policji, straży) z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego względem ogółu gospodarstw domowych na danym obszarze	13
Tabela 12. Wskaźniki występowania stanu kryzysowego w sferze społecznej na danym obszarze.....	14
Tabela 13. Sołectwo Książki – negatywne zjawiska w innych sferach.....	15
Tabela 14. Powierzchnia i ludność Gminy Książki objęta rewitalizacją	17
Tabela 15. Sołectwo Książki – cel rewitalizacji: rozwój społeczny dzieci i młodzieży w rejonach o niskim poziomie kształcenia w szkołach podstawowych i gimnazjach	19

Spis map

Mapa 1. Granice obszaru zdegradowanego w Gminie Książki.....	16
Mapa 2. Granice obszaru rewitalizacji w Gminie Książki.....	18

Spis schematów

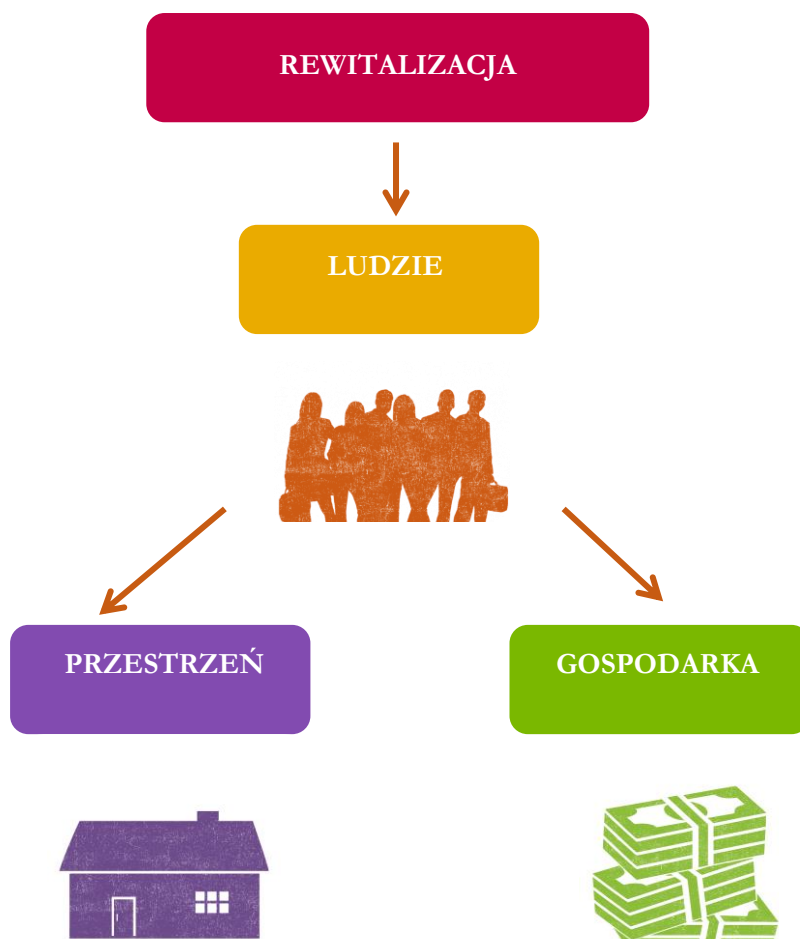
Schemat 1. Proces rewitalizacji.....	5
Schemat 2. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na obszarze Gminy Książki	7

Wstęp

Rewitalizacja, czyli proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony jest na podstawie **programu rewitalizacji**. Jest to wieloletni program działań w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz infrastrukturalnej. Program jest podstawą do ubiegania się o środki na rewitalizację, m. in. z funduszy unijnych. Taką funkcję spełnia niniejszy Gminny Program Rewitalizacji Gminy Książki.

Ramy prawne dla rewitalizacji w Polsce wyznacza ustawa o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 roku. Określa ona zasady oraz tryb przygotowania, koordynowania i tworzenia warunków do prowadzenia i oceny rewitalizacji. Zapisy ustawy porządkują dzisiejsze pojmowanie rewitalizacji, rozumianej jako przedsięwzięcie całościowe, integrujące działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone we współpracy z mieszkańcami obszaru rewitalizacji, w sposób zaplanowany oraz kompleksowy.

Schemat 1. Proces rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne.

W perspektywie finansowej 2014-2020 rewitalizacja będzie dotyczyć zarówno **terenów miejskich, jak i wiejskich**. Głównym jej celem powinno być trwale podniesienie **jakości życia** na obszarze zdegradowanym. Kierunki działań rewitalizacyjnych wyznacza Krajowa Polityka Miejska 2023, która wskazuje, że w obecnym okresie programowania 2014-2020 rewitalizacja nie może być postrzegana, tak jak do tej pory, jedynie jako remont, modernizacja czy odbudowa. Powinna ona **łączyć działania** w sposób kompleksowy tak, aby nie pomijać aspektu społecznego oraz gospodarczego, przestrzenno-funkcjonalnego, technicznego lub środowiskowego, związanego zarówno z danym obszarem, jak i jego otoczeniem.

Istotne jest, aby **projekty społeczne stanowiły punkt wyjścia i były nieodłącznym elementem procesów rewitalizacyjnych**. W obecnej perspektywie finansowej nie dopuszcza się realizacji tylko i wyłącznie wybiórczych inwestycji, nastawionych jedynie na szybki efekt poprawy estetyki przestrzeni, skupionych tylko na działaniach remontowych czy modernizacyjnych, które nie skutkują zmianami strukturalnymi na obszarze rewitalizacji. Projekty te będą mogły zostać zrealizowane w ramach szerszej koncepcji, uzupełniająco do działań społecznych tzw. „miękkich”. Istotnym elementem procesu rewitalizacji jest **partycypacja społeczna**, obejmująca przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy, poprzez których rozumie się przede wszystkim mieszkańców gminy, przedsiębiorców, organizacje pozarządowe i jednostki samorządu terytorialnego.

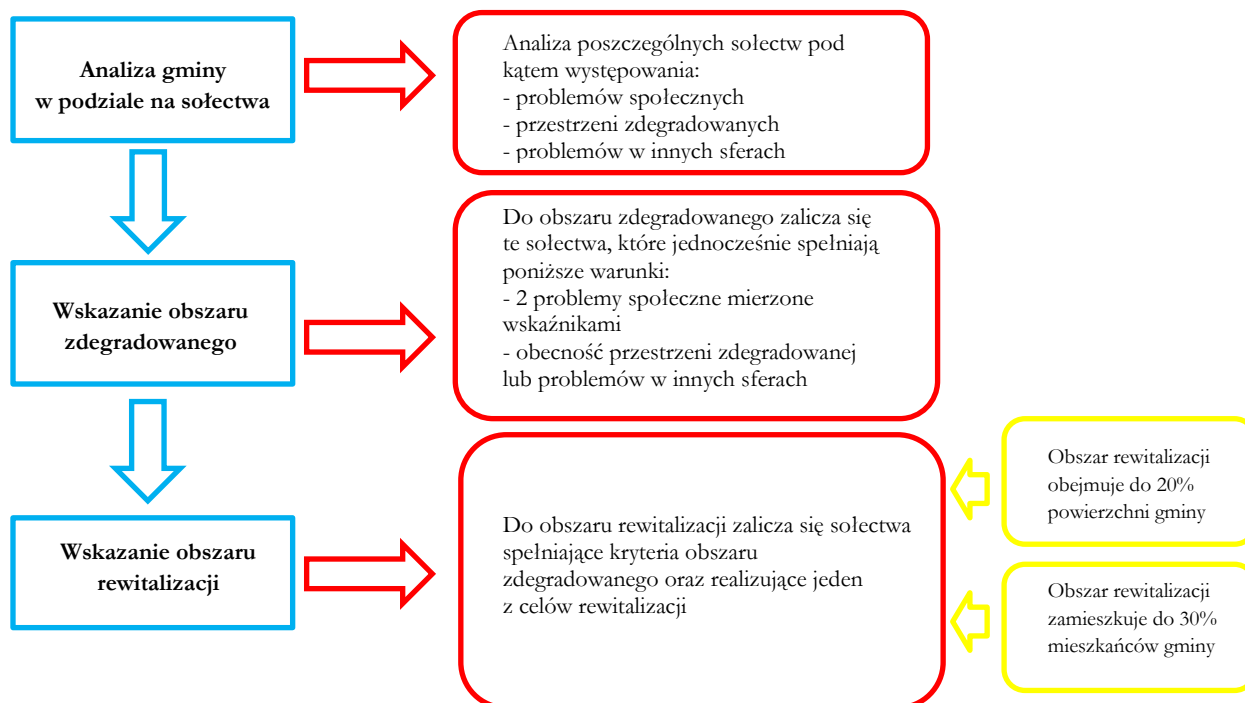
Prowadzenie procesu rewitalizacji wiąże się z koniecznością wyznaczenia obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji.

Obszarem zdegradowanym jest obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa mieszkańców w życiu publicznym i kulturalnym. Ponadto występuje na nim co najmniej jedno z negatywnych zjawisk: gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych.

Obszar rewitalizacji wyznacza się jako całość lub część obszaru zdegradowanego i opracowuje dla niego Gminny Program Rewitalizacji. Gmina Książki planuje prowadzenie działań rewitalizacyjnych i chce pozyskać na ten cel środki unijne. W związku z tym będzie konieczne opracowanie Gminnego Programu Rewitalizacji, zawierającego w szczególności: szczegółową diagnozę obszaru zdegradowanego, cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań służących eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk, opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz szacunkowe ramy finansowe programu rewitalizacji.

Sposób wyznaczenia obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji w Gminie Książki przedstawia poniższy schemat.

Schemat 2. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na obszarze Gminy Książki

Źródło: Opracowanie własne.

Opracowanie **diagnozy obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Książki** rozpoczyna działania związane z procesem rewitalizacji na obszarze gminy. Dla potrzeb niniejszego dokumentu przeprowadzono dokładną analizę sytuacji społeczno-gospodarczo-przestrzennej, która pozwoliła na zdiagnozowanie problemów i potencjałów występujących na poszczególnych obszarach. Zobiektywizowane metody i wskaźniki pozwoliły na wskazanie tych obszarów, które charakteryzuje szczególnie intensywna koncentracja szeregu niekorzystnych zjawisk, a w konsekwencji wyznaczenie obszarów zdegradowanych i obszarów do rewitalizacji.

Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji zostanie poddane konsultacjom społecznym trwającym od 30 września 2016 r. do 31 października 2016r. W czasie ich trwania interesariusze rewitalizacji (tj. mieszkańcy, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe i inni użytkownicy danego obszaru) będą nie tylko informowani o wynikach przeprowadzonej diagnozy, ale również włączani w czynne uczestnictwo w procesie wyznaczenia obszarów wymagających rewitalizacji i planowania dla nich działań naprawczych.

1. Obszar zdegradowany gminy¹

Obszarem zdegradowanym w gminie jest ten obszar, na którym zidentyfikowano występowanie stanu kryzysowego (czyli koncentracji negatywnych zjawisk w sferze społecznej oraz w przynajmniej jednej ze sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej). Skalę tych negatywnych zjawisk odzwierciedlają mierniki rozwoju opisujące powyższe sfery, które wskazują na niski poziom rozwoju lub dokumentują silną dynamikę spadku poziomu rozwoju w odniesieniu do średniej wartości dla całej gminy. Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nie posiadające ze sobą wspólnych granic².

Obszar zdegradowany na obszarze Gminy Książki został wyznaczony zgodnie z „Zasady programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020”, poprzez zbadanie wszystkich 8 sołectw (sołectwa: Blizno, Blizienko, Brudzawki, Książki, Łopatki, Szczuplinki, Osieczek, Zaskocz) pod kątem występowania stanu kryzysowego.

Każde z sołectw zbadano zestawem trzech wskaźników. Na tej podstawie do obszaru zdegradowanego zostało zaliczone sołectwo, które spełniło jednocześnie 2 kryteria:

- Na terenie sołectwa występują co najmniej 2 problemy społeczne, a wskaźniki dla tych problemów przyjmują wartości mniej korzystane w porównaniu do średniej dla gminy,
- Na terenie sołectwa występują przestrzenie zdegradowane lub negatywne zjawiska w przynajmniej jednej ze sfer (gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub infrastrukturalnej).

1.1. Analiza wskaźnikowa w sferze społecznej

Delimitacja obszaru zdegradowanego na obszarze Gminy Książki nastąpiła poprzez zbadanie wszystkich sołectw pod kątem występowania stanu kryzysowego. Sołectwa podzielono na trzy grupy, biorąc pod uwagę ich położenie:

- Sołectwa położone w północno-zachodniej części gminy: **Blizno, Blizienko, Szczuplinki, Łopatki,**
- Sołectwa położone w centralnej części gminy: **Książki i Zaskocz,**
- Sołectwa położone w południowo-wschodniej części gminy: **Brudzawki i Osieczek.**

1.1.1. Analiza wskaźnikowa w sferze społecznej sołectw położonych w północno-zachodniej części gminy

Sołectwa położone w północno-zachodniej części gminy, czyli: **Blizno, Blizienko, Szczuplinki, Łopatki,** zostały zbadane pod kątem występowania problemów społecznych trzema poniższymi wskaźnikami:

- Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze,
- Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze,

¹ Przedstawione w poniższym rozdziale dane statystyczne dotyczą stanu na 31.12.2015 r.

² „Zasady programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020” z dnia 27.07.2016 r.

- Stosunek interwencji służb porządkowych (policji, straży) z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego względem ogółu gospodarstw domowych na danym obszarze.

Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze na terenie sołectw położonych w północno-zachodniej części gminy

Tabela 1. Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze

Sołectwo	Ludność w wieku produkcyjnym	Liczba bezrobotnych	Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze
Blizno	105	6	5,7%
Blizienko	116	12	10,3%
Szczuplinki	60	9	15,0%
Łopatki	290	30	10,3%
Gmina	2740	291	10,6%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Wąbrzeźnie.

Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze

Tabela 2. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze

Sołectwo	Liczba ludności ogółem	Liczba osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze
Blizno	162	15	9,3%
Blizienko	196	37	18,9%
Szczuplinki	109	4	3,7%
Łopatki	485	56	11,5%
Gmina	4228	619	14,6%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Stosunek interwencji służb porządkowych (policji, straży) z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego względem ogółu gospodarstw domowych na danym obszarze

Tabela 3. Stosunek interwencji służb porządkowych (policji, straży) z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego względem ogółu gospodarstw domowych na danym obszarze

Sołectwo	Liczba gospodarstw domowych ogółem	Liczba interwencji porządkowych z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego	Stosunek interwencji służb porządkowych (policji, straży) z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego względem ogółu gospodarstw domowych na danym obszarze
Blizno	38	0	0%
Blizienko	46	0	0%
Szczuplinki	34	0	0%
Łopatki	128	3	2,3%
Gmina	1083	30	2,8%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Komenda Powiatowa Policji w Wąbrzeźnie.

Podsumowanie analizy wskaźnikowej w sferze społecznej w sołectwach położonych w północno-zachodniej części gminy

Z powyższej analizy wynika, że problemy społeczne (w liczbie co najmniej 2) nie występują w żadnym z analizowanych sołectw.

Tabela 4. Wskaźniki występowania stanu kryzysowego w sferze społecznej na danym obszarze

Sołectwo	Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	Stosunek interwencji służb porządkowych (policji, straży) z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego względem ogółu gospodarstw domowych na danym obszarze
Blizno	5,7%	9,3%	0%
Blizienko	10,3%	18,9%	0%
Szczuplinki	15,0%	3,7%	0%
Łopatki	10,3%	11,5%	2,3%
Gmina	10,6%	14,6%	2,8%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Wąbrzeźnie, Komendy Powiatowej Policji, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

1.1.2. Analiza wskaźnikowa w sferze społecznej sołectw położonych w centralnej części gminy

Sołectwa położone w centralnej części gminy, czyli **Książki i Zaskocz**, zostały zbadane pod kątem występowania problemów społecznych trzema poniższymi wskaźnikami:

- Stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze,
- Stosunek osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze,

- Miejscowość należy do rejonu obsługi szkoły podstawowej lub gimnazjum o niskim poziomie kształcenia.

Stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze w sołectwach położonych w centralnej części gminy

Tabela 5. Stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze

Sołectwo	Ludność w wieku produkcyjnym	Ludność w wieku poprodukcyjnym	Stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze
Książki	1075	310	28,8%
Zaskocz	273	40	14,7%
Gmina	2740	710	25,9%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Książki.

Stosunek osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze w sołectwach położonych w centralnej części gminy

Tabela 6. Stosunek osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze

Sołectwo	Liczba ludności w wieku produkcyjnym	Liczba osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej	Stosunek osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze
Książki	1075	53	4,9%
Zaskocz	273	9	3,3%
Gmina	2740	131	4,8%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Wąbrzeźnie.

Miejscowość należy do rejonu obsługi szkoły podstawowej lub gimnazjum o niskim poziomie kształcenia³

Tabela 7. Skuteczność kształcenia dzieci na poziomie podstawowym

Sołectwo	Rejon obsługi szkoły podstawowej	Rok szkolny 2012/2013	Rok szkolny 2013/2014	Rok szkolny 2014/2015	Przeciętny wynik sprawdzianu sz z ostatnich 3 lat
Książki	SP im. H. Sienkiewicza w Książkach	54%	59%	62%	58%
Zaskocz	SP im. H. Sienkiewicza w Książkach	54%	59%	62%	58%
Woj. kujawsko-pomorskie	-	59%	63%	64%	62%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Książki.

³ Kryterium szczegółowe zaliczenia szkoły podstawowej do placówek o niskim poziomie kształcenia:
- przeciętny wynik sprawdzianu szóstoklasistów w danej szkole za ostatnie 3 lata jest niższy od przeciętnego wyniku w województwie.

Podsumowanie analizy wskaźnikowej w sferze społecznej w sołectwach położonych w centralnej części gminy

Poniższa tabela zawiera zestawienie osiągniętych wartości badanych wskaźników. Wynika z niej, że koncentracja niekorzystnych czynników społecznych (w co najmniej dwóch aspektach) w sołectwach położonych w centralnej części Gminy Książki, ma miejsce w sołectwie Książki.

Tabela 8. Wskaźniki występowania stanu kryzysowego w sferze społecznej na danym obszarze

Sołectwo	Stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze	Stosunek osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze	Miejscowość należy do rejonu obsługi szkoły podstawowej lub gimnazjum o niskim poziomie kształcenia
Książki	28,8%	4,9%	Przeciętny wynik sprawdzianu szóstoklasistów w danej szkole za ostatnie 3 lata (58%) jest niższy od przeciętnego wyniku w województwie kujawsko-pomorskim (62%).
Zaskocz	14,7%	3,3%	Przeciętny wynik sprawdzianu szóstoklasistów w danej szkole za ostatnie 3 lata (58%) jest niższy od przeciętnego wyniku w województwie kujawsko-pomorskim (62%).
Gmina	25,9%	4,8%	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Książki i Powiatowego Urzędu Pracy w Wąbrzeźnie.

1.1.3. Analiza wskaźnikowa w sferze społecznej sołectw położonych w południowo-wschodniej części gminy

Sołectwa położone w południowo-wschodniej części gminy, czyli **Brudzawki i Osieczek** zostały zbadane pod kątem występowania problemów społecznych trzema poniższymi wskaźnikami:

- Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze,
- Udział gospodarstw domowych stałych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie gospodarstw domowych ogółem na danym obszarze,
- Stosunek interwencji służb porządkowych (policji, straży) z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego względem ogółu gospodarstw domowych na danym obszarze.

Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze w sołectwach położonych w południowo-wschodniej części gminy

Tabela 9. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze

Sołectwo	Liczba ludności ogółem	Liczba ludność w wieku poprodukcyjnym	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze
Brudzawki	179	19	10,6%
Osieczek	825	75	9,1%
Gmina	4228	710	16,8%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Książki.

Udział gospodarstw domowych stałych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie gospodarstw domowych ogółem na danym obszarze w sołectwach położonych w południowo-wschodniej części gminy

Tabela 10. Udział gospodarstw domowych stałych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie gospodarstw domowych ogółem na danym obszarze

Sołectwo	Liczba gospodarstw domowych ogółem	Liczba gospodarstw domowych stałych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej	Udział gospodarstw domowych stałych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie gospodarstw domowych ogółem na danym obszarze
Brudzawki	41	13	31,7%
Osieczek	189	34	18,0%
Gmina	1083	172	15,9%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Książkach.

Stosunek interwencji służb porządkowych (policji, straży) z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego względem ogółu gospodarstw domowych na danym obszarze w sołectwach położonych w południowo-wschodniej części gminy

Tabela 11. Stosunek interwencji służb porządkowych (policji, straży) z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego względem ogółu gospodarstw domowych na danym obszarze

Sołectwo	Liczba gospodarstw domowych ogółem	Liczba interwencji porządkowych z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego	Stosunek interwencji służb porządkowych (policji, straży) z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego względem ogółu gospodarstw domowych na danym obszarze
Brudzawki	41	0	0,0%
Osieczek	189	3	1,6%
Gmina	1083	30	2,8%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Komendy Powiatowej Policji w Wąbrzeźnie.

Podsumowanie analizy wskaźnikowej w sferze społecznej w sołectwach położonych w południowo-wschodniej części gminy

Analiza wskaźnikowa sołectw położonych w południowo-wschodniej części gminy wykazała, że problemy społeczne (w liczbie co najmniej dwóch) w badanych obszarach nie występują w analizowanych sołectwach.

Tabela 12. Wskaźniki występowania stanu kryzysowego w sferze społecznej na danym obszarze

Sołectwo	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze	Udział gospodarstw domowych stałych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie gospodarstw domowych ogółem na danym obszarze	Stosunek interwencji służb porządkowych (policji, straży) z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego względem ogółu gospodarstw domowych na danym obszarze
Brudzawki	10,6%	31,7%	0,0%
Osieczek	9,1%	18,0%	1,6%
Gmina	16,8%	15,9%	2,8%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Książki.

Podsumowanie analizy wskaźnikowej w sferze społecznej na obszarze Gminy Książki

Z przeprowadzonych analiz wynika, że **problemy społeczne (w liczbie co najmniej 2) zostały zdiagnozowane w jednym sołectwie – w sołectwie Książki**. Sołectwo to zostało poddane dalszej analizie pod kątem występowania przestrzeni zdegradowanych, a także problemów w innych sferach (m.in. gospodarczej, technicznej, środowiskowej i przestrzenno-funkcjonalnej).

1.2. Analiza sołectwa, w którym zidentyfikowano problemy społeczne pod kątem występowania na jego obszarze przestrzeni zdegradowanych lub niekorzystnych zjawisk w innych sferach

W poniższym podrozdziale dokonano zestawienia danych obrazujących występowanie przestrzeni zdegradowanych lub problemów innych niż społeczne na terenie sołectwa Książki.

Przestrzeń zdegradowana, zgodnie z „Zasadami programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych” to obecnie nieużytkowane tereny i obiekty, na których realizowano działalności: przemysłowe, wojskowe, eksploatację kopalni, transportowe, rolnicze, infrastruktury komunalnej (związanej z gospodarką wodno-ściekową, odpadami, zaopatrzeniem w energię). Do kategorii przestrzeni zdegradowanych możliwe jest także zaliczenie terenów i obiektów, które pierwotnie pełniły innego rodzaju funkcje (np. usługowe, handlowe, mieszkaniowe, magazynowo-składowe) i nie są obecnie wykorzystywane w tym celu, jeśli możliwa jest ich adaptacja na cele rozwoju społecznego lub gospodarczego, nawet jeśli nie dojdzie do zmiany funkcji pierwotnej. Specyficznym rodzajem „przestrzeni zdegradowanych” są także tereny i obiekty, w których rozpoczęto realizację zagospodarowania i jej nie zakończono – formalnie nie doszło więc do rozpoczęcia działalności, ale teren jest zajęty przez nieużytkowane obiekty. W szczególności do „przestrzeni zdegradowanych” należy zaliczyć: budynki (także budynki towarzyszące zasadniczej funkcji – np. w przypadku terenów przemysłowych lub gospodarstw rolnych także budynki zajmowane przez administrację, bazy pojazdów, itp.), place manewrowe, place składowe, tereny obsługi komunikacyjnej, tereny wyrobisk, tereny składowisk, budynki dworcowe, urządzenia stacyjne, rampy załadownicze, obiekty magazynowo-składowe (przy terenach przemysłowych, rolnych lub komunikacyjnych). Do kategorii przestrzeni zdegradowanych zalicza się także tereny i urządzenia infrastruktury technicznej służącej obsłudze ww. terenów, jeśli są z nimi integralnie związane (to znaczy po zaprzestaniu zasadniczej działalności nie zostały zaadaptowane na inne cele) – np. zakładowe ujęcia wody, oczyszczalnie ścieków, przepompownie ścieków, składowiska odpadów, urządzenia zasilania w energię, w tym w energię elektryczną, stacje redukcyjne gazu, itp. Do kategorii przestrzeni zdegradowanych związanych z pełnionymi wcześniej działalnościami rolniczymi nie zalicza się użytków rolnych, a jedynie tereny zajmowane przez zabudowę (w tym służącą hodowli), zagospodarowanie towarzyszące i infrastrukturę obsługi tych terenów. W wyjątkowych, szczególnie

uzasadnionych przypadkach do kategorii „przestrzeni zdegradowanej” możliwe jest zaliczenie terenów lub obiektów, które nie są wyłączone z dotychczasowego użytkowania (są to obiekty i tereny na których aktualnie prowadzi się działalność mieszcząca się w kategoriach użytkowania określonych powyżej) jeśli istnieje możliwość i jest społecznie lub ekonomicznie uzasadnione podjęcie działań na rzecz ich adaptacji do celów rozwoju społecznego lub gospodarczego realizujących ideę i spełniających kryteria uznania za działania rewitalizacyjne⁴.

Tak rozumiana przestrzeń nie występuje na terenie sołectwa Książki. W związku z powyższym sołectwo poddano badaniu pod kątem występowania problemów w przynajmniej jednej ze sfer: gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej lub środowiskowej.

Tabela 13. Sołectwo Książki – negatywne zjawiska w innych sferach

Problem	Opis
Sfera przestrzenno-funkcjonalna	
Osiedla mieszkalne po dawnych PGR-ach wymagające modernizacji	Na terenie miejscowości Książki znajdują się osiedla mieszkalne po dawnych PGR-ach (ul. Północna i osiedle mieszkaniowe Oświata przy ul. Szkolnej), które wymagają rewitalizacji (zarówno działań w sferze społecznej, jak i technicznej) oraz termomodernizacji.
Niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę społeczną	Sołectwo nie posiada świetlicy wiejskiej.
Problemy komunikacyjne	Problematiczne dla mieszkańców sołectwa Książki jest ograniczenie kursów komunikacji publicznej w okresie wakacyjnym.
Sfera techniczna	
Sieć kanalizacyjna wymagająca renowacji i przebudowy	Studnie przepompowni ścieków na sieci kanalizacji sanitarnej w sołectwie Książki wymagają modernizacji.
Sieć wodociągowa wymagająca modernizacji	Sieć wodociągowa i studnie na terenie sołectwa wymaga modernizacji, konieczna modernizacja (wymiana) hydrantów i zasuw na sieci wodociągowej oraz wymiana przyłączy i sieci wodociągowej wykonanej z OC (azbest).
Brak podłączenia do sieci gazowej	Sołectwo nie jest podłączone do sieci gazowej.
Infrastruktura drogowa złej jakości (zły stan techniczny dróg, brak ścieżek pieszo-rowerowych, brak energooszczędnego oświetlenia ulicznego)	Niezadawalający stan infrastruktury drogowej (duża ilość dróg gruntowych, brak chodników przy drogach i ścieżek rowerowych), drogi gminne wymagają przebudowy i modernizacji (w tym utwardzenia i budowy energooszczędnego oświetlenia ulicznego).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Książki.

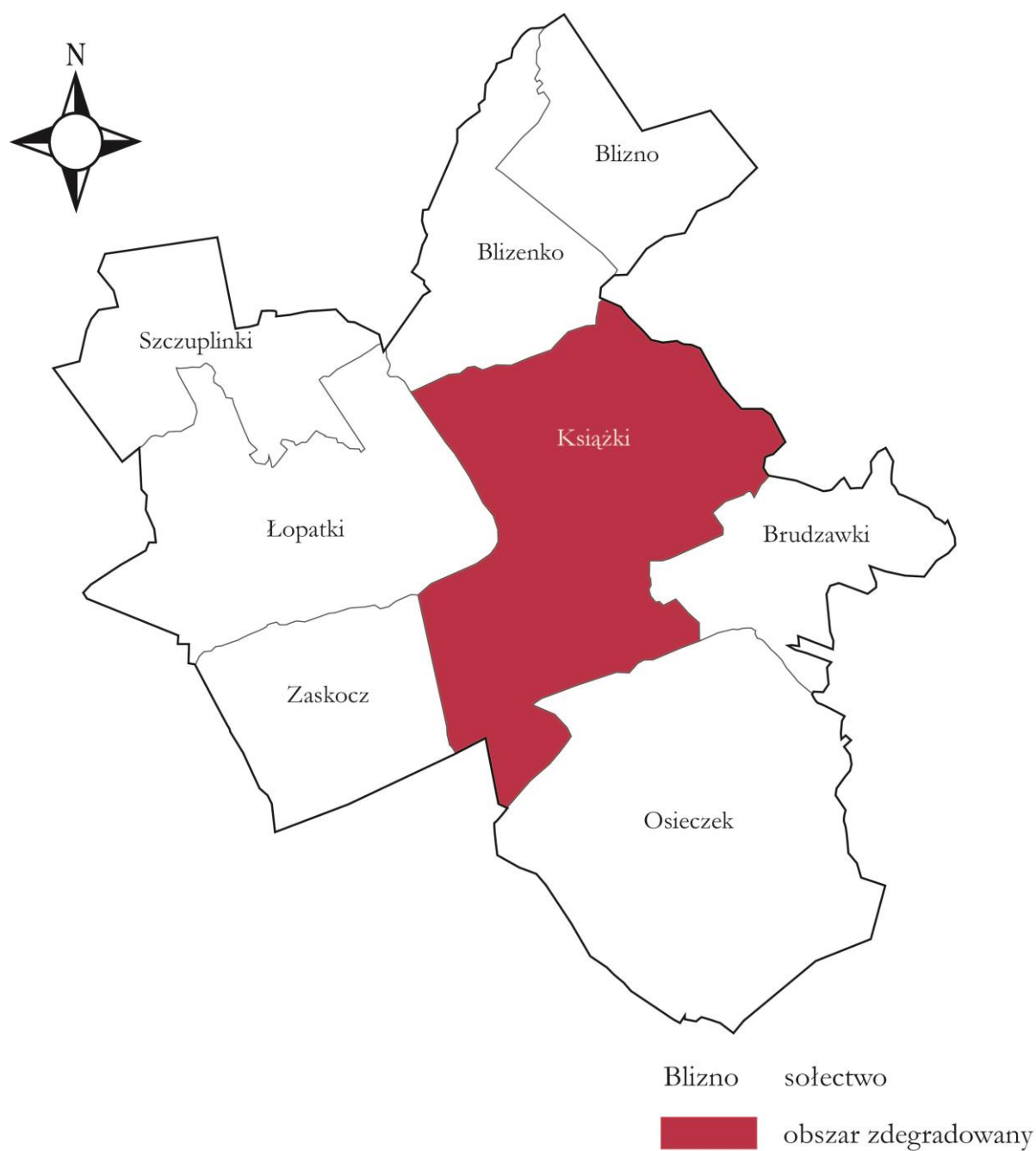
1.3. Wyznaczenie obszarów zdegradowanych

Ze względu na fakt, że w sołectwie Książki występują minimum dwa problemy społeczne oraz problem w przynajmniej jednej ze sfer (gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej lub środowiskowej), **sołectwo to należy uznać za obszar zdegradowany.**

Poniższa mapa obrazuje położenie obszaru zdegradowanego na terenie gminy.

⁴ „Zasady programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020” z dnia 27.07.2016 r.

Mapa 1. Granice obszaru zdegradowanego w Gminie Książki.

Źródło: Opracowanie własne.

2. Obszar rewitalizacji gminy⁵

W myśl „Zasad programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020” obszarem rewitalizacji jest obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk (społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych), na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, gmina zamierza prowadzić rewitalizację.

Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, lecz nie może obejmować terenów, których łączna powierzchnia będzie większa niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców gminy. W skład obszaru rewitalizacji mogą wejść obszary występowania problemów przestrzennych, takich jak tereny przemysłowe (w tym portowe i wydobywcze), powojenne lub pokolejowe, wyłącznie w przypadku, gdy przewidziane dla nich działania są ściśle powiązane z celami rewitalizacji dla danego obszaru rewitalizacji.

Obszar zdegradowany na terenie Gminy Książki przekracza pod względem powierzchni możliwy obszar rewitalizacji (20% powierzchni gminy), a także jest zamieszkały przez większą niż 30% populacji gminy liczbę mieszkańców. Wybór obszarów do rewitalizacji dokonany został w oparciu o najszerze możliwe oddziaływanie społeczne, to znaczy został on zawężony do obszarów o najbardziej zwartej zabudowie, a jednocześnie głównie do osiedli mieszkalnych po dawnym PGR-ze, gdzie koncentracja negatywnych zjawisk społecznych jest największa i gdzie działania rewitalizacyjne są najpilniejsze. W wyniku tak przeprowadzonej delimitacji:

- Na terenie sołectwa Książki do obszaru rewitalizacji zaliczono obszar obejmujący ulice: Bankową, Cichą, Główną, Jasną, Jesionową, Krótką, Ogrodową, Osiedlową, Północną, Promenadę, Spacerową, Spokojną, Sportową, Toruńską, Ustronie, Wąbrzeską, Za Torem, Zieloną, Wiejską, Ks. Kujawskiego (częściowo), Olsztyńska (częściowo), Szkolną (częściowo)

Ostatecznie obszar rewitalizacji w Gminie Książki stanowi **3,8% powierzchni gminy** i jest zamieszkiwany przez **29,2% mieszkańców**. Tym samym wyznaczony obszar rewitalizacji nie przekracza progów 20% powierzchni gminy i 30% ludności gminy.

Tabela 14. Powierzchnia i ludność Gminy Książki objęta rewitalizacją

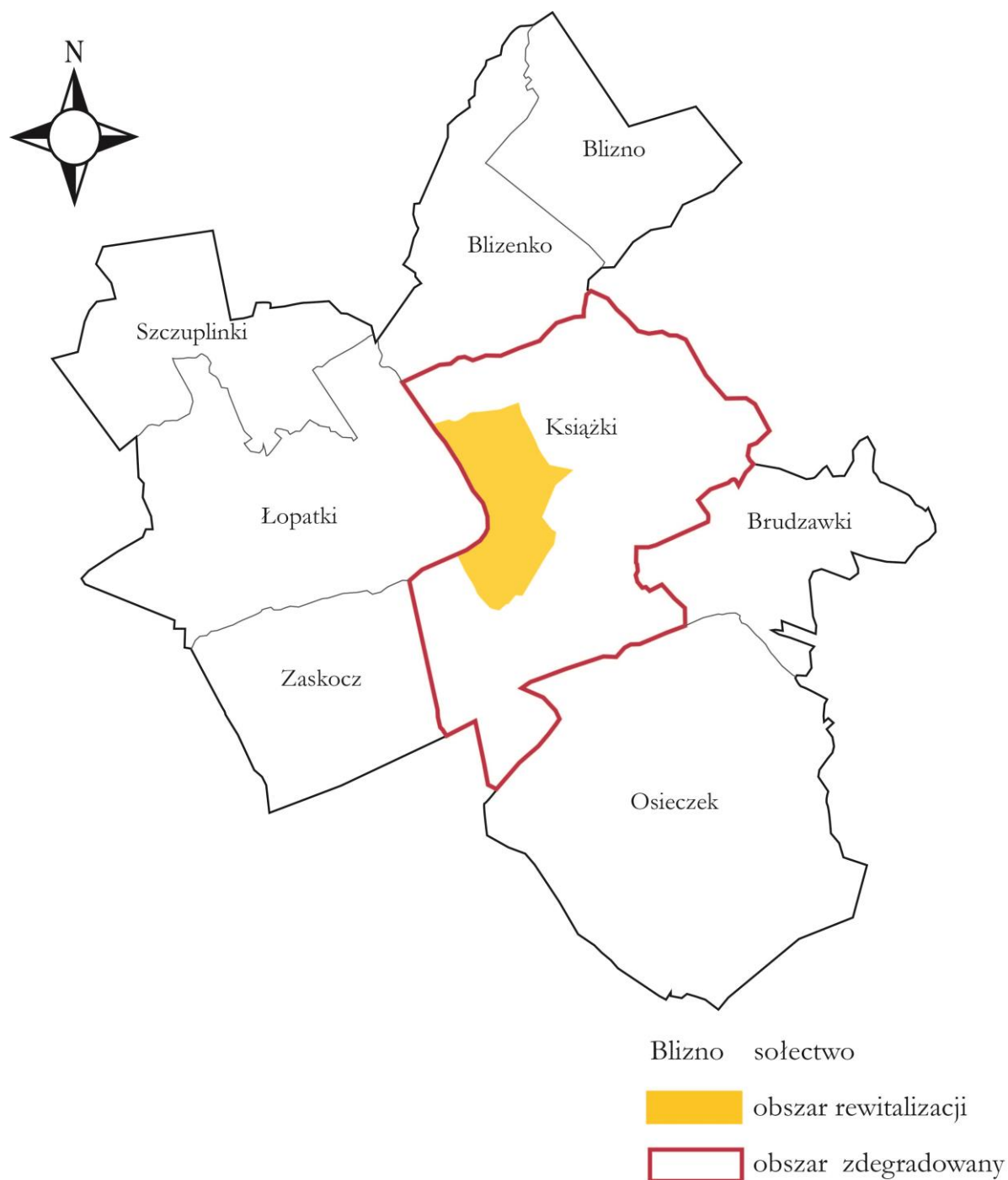
Podobszar	Ludność	% ludności gminy	Powierzchnia (ha)	% powierzchni gminy
Książki (obszar rewitalizacji)	1233	29,2%	321,7	3,8%
Razem	4228	-	8571,2	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Książki.

⁵ Przedstawione w poniższym rozdziale dane statystyczne dotyczą stanu na 31.12.2015 r.

Zasięg obszaru rewitalizacji na tle gminy przedstawia poniższa mapa.

Mapa 2. Granice obszaru rewitalizacji w Gminie Książki.

Źródło: Opracowanie własne.

Wyznaczony w procesie delimitacji obszar rewitalizacji spełnia jeden z **celów rewitalizacji** wskazanych w „Zasadach programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych”: **rozwój społeczny dzieci i młodzieży w rejonach o niskim poziomie kształcenia w szkołach podstawowych i gimnazjach.**

Wybór takiego celu został podyktowany występującym na danym obszarze stanem kryzysowym. Dla wybranego celu określono 2 warunki, których spełnienie oznacza możliwość podjęcia na tym obszarze działań rewitalizacyjnych w określonym kierunku.

Tabela 15. Sołectwo Książki – cel rewitalizacji: rozwój społeczny dzieci i młodzieży w rejonach o niskim poziomie kształcenia w szkołach podstawowych i gimnazjach

Warunki
Sołectwo należy do rejonu obsługi szkoły podstawowej o niskim poziomie kształcenia
Przeciętny wynik sprawdzianu szóstoklasistów w danej szkole za ostatnie 3 lata (58%) jest niższy od przeciętnego wyniku w województwie kujawsko-pomorskim (62%).
Lokalny samorząd może wykazać udokumentowane zainteresowanie prowadzeniem zajęć aktywizujących
Lokalny samorząd posiada listy intencyjne od szkół oraz organizacji pozarządowych, wykazujące zainteresowanie prowadzeniem zajęć aktywizujących, mających na celu rozwój społeczny dzieci i młodzieży na terenie sołectwa Książki.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Książki.